

AKTUÁLNE OTÁZKY TÝKAJÚCE SA VÝKONU FUNKCIE PROKURÁTORA
JUSTIČNÁ AKADEMIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Prednáška : Oprávnenia prokurátora v kontexte Trestného poriadku
a Zákona o prokuratúre
Postavenie prokurátora v prípravnom konaní a v konaní
pred súdom
Význam špecializácie prokurátora
Zvládanie záťažových situácií

Autor : JUDr. Ján Hrivnák, prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR
Omšenie 13. - 14. decembra 2018

1

1. Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.
2. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd č. č. 209/1992 Zb.
3. Trestný zákon č. 300/2005 Z.z.
4. Trestný poriadok č. 301/2005 Z.z.
5. Zákon o prokuratúre č. 153/2001 Z.z.
6. Zákon o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry č. 154/2001 Z.z.

2

SĽUB PROKURÁTORA

prokurátor skladá do rúk generálneho prokurátora sľub, ktorý znie:

„Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy, že pri výkone svojej funkcie ich budem uplatňovať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia a že v súlade s nimi budem vykonávať funkciu prokurátora nestranne a spravodlivo. Budem zachovávať vernosť Slovenskej republike a chrániť dôstojnosť funkcie prokurátora.“

3

ZÁKLADNÉ PRÁVA PROKURÁTORA zákon č. 154/2001 Z.z.

- 1) Prokurátor má právo najmä
 - a) vykonávať funkciu prokurátora bez zastrašovania, nátlaku, prekážok, nevhodného zasahovania alebo neoprávneného vystavovania zásahom do jeho právomoci a osobnej zodpovednosti,
 - b) na plat a ďalšie nároky podľa tohto zákona,
 - c) na zabezpečenie podmienok na prehlbovanie a zvyšovanie kvalifikácie,
 - d) požiadať nadriadeného prokurátora, aby pridelená vec mu bola odňatá, ak považuje pokyn nadriadeného prokurátora za rozporný s právnym predpisom alebo so svojím právnym názorom,
 - e) byť oboznámený s obsahom svojho osobného spisu, robiť si výpisy z písomností a fotokópie písomností uložených v jeho osobnom spise,
 - f) zakladať stavovskú organizáciu prokurátorov a združovať sa v stavovských organizáciách prokurátorov.

4

ZÁKLADNÉ PRÁVA PROKURÁTORA **zákon č. 154/2001 Z.z.**

(2)

Prokurátor má v odôvodnených prípadoch právo na zabezpečenie ochrany svojej osoby, ochrany jemu blízkých osôb⁹⁾ a ochrany svojho obydlia, ak o to požiada generálneho prokurátora; takisto má právo na bezplatné poskytnutie primeraných prostriedkov na zabezpečenie ochrany alebo náhrady nákladov takej ochrany.

(3)

Bez súhlasu prokurátora nemožno vyhotovovať obrazové snímky alebo obrazové záznamy jeho tváre alebo bydliska, zverejňovať jeho tvár a bydlisko; to sa vzťahuje aj na blízke osoby prokurátora, ak je to potrebné na účinnú ochranu prokurátora a jemu blízkých osôb a blízke osoby s tým súhlasia. Prokurátor má právo aj na primerané utajenie údajov o svojej osobe a jemu blízkých osobách. Ak sa poruší toto ustanovenie, prokurátor a jemu blízka osoba majú právo domáhať sa ochrany.¹⁵⁾

(4)

Prokurátor nesmie byť disciplinárne stíhaný alebo inak prenasledovaný alebo postihovaný za to, že podá na iného prokurátora sťažnosť, žalobu, návrh na začatie trestného stíhania alebo iné oznámenie o kriminalite alebo inej protispoločenskej činnosti.

5

ZÁKLADNÉ POVINNOSTI PROKURÁTORA **Zákon č. 154/2001 Z.z.**

(1) Prokurátor je povinný

a) plniť povinnosti, ktoré mu vyplývajú z Ústavy Slovenskej republiky, z ústavných zákonov, zo zákonov a z ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, ako aj úlohy a pokyny uložené nadriadeným prokurátorom, ak bol s nimi riadne oboznámený; splnenie pokynu je prokurátor povinný odmietnuť, ak by jeho splnením spáchal trestný čin, priestupok, iný správny delikt alebo disciplinárne previnenie,

b) chrániť verejný záujem a slúžiť verejnému záujmu,

c) vykonávať svoje služobné povinnosti svedomite, nestranne a bez prietahov,

d) nedať sa ovplyvniť individuálnymi alebo čiastkovými záujmami, záujmami politických strán alebo politických hnutí, nepodľahnúť tlaku verejnej mienky alebo oznamovacích prostriedkov a odmietnuť akýkoľvek zásah, nátlak, vplyv alebo žiadost', ktoré by mohli viesť k ohrozeniu jeho nestrannosti,

6

ZÁKLADNÉ POVINNOSTI PROKURÁTORA
Zákon č. 154/2001 Z.z.

- e) konať objektívne a prihliadať na všetky rozhodné okolnosti bez ohľadu na to, či sú pre strany alebo pre účastníkov konania prospešné, alebo neprospešné,
- f) chrániť ľudskú dôstojnosť, základné ľudské práva a slobody, nezvýhodňovať a nepoškodzovať strany alebo účastníkov konania pre ich pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo k etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie,
- g) prehlbovať svoju odbornú kvalifikáciu,
- h) používať pri plnení svojich služobných povinností informačné systémy, najmä centrálny informačný systém prokuratúry, elektronický systém právnych informácií a ďalšie informačné systémy dôležité pre plnenie úloh prokuratúry, ako aj elektronickú poštu a zaručený elektronický podpis,
- i) zdržať sa verejného vyslovovania svojho názoru na prípady, ktoré nie sú právoplatne skončené,
- j) zdržať sa konania, ktoré by mohlo viesť k stretu služobného záujmu s osobnými záujmami prokurátora, najmä nezneužívať informácie získané v súvislosti s výkonom funkcie prokurátora na vlastný prospech alebo na prospech iného,

7

ZÁKLADNÉ POVINNOSTI PROKURÁTORA
Zákon č. 154/2001 Z.z.

- k) nevykonávať činnosť, ktorá je nezlučiteľná s výkonom funkcie prokurátora,
- l) neposkytovať služby právnej pomoci; za službu právnej pomoci sa nepovažuje zastupovanie podľa osobitného zákona,¹⁶⁾
- m) zachovávať dôstojnosť pri výkone funkcie prokurátora, chrániť vážnosť vykonávanej funkcie a vystríhať sa všetkého, čo by mohlo spôsobiť ujmu na cti prokurátora alebo oslabiť dôveru v jeho nestrannosť,
- n) dodržiavať pri výkone svojej funkcie pravidlá prokurátorskej etiky,
- o) mať oblečený úradný odev (talár) v konaní pred súdmi na hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí súdu v trestnom konaní a na pojednávaní súdu v občianskom súdnom konaní,
- p) využívať služobný čas v plnom rozsahu a dodržiavať ustanovený týždenný služobný čas,

8

ZÁKLADNÉ POVINNOSTI PROKURÁTORA
Zákon č. 154/2001 Z.z.

- r) oznamovať služobnému úradu všetky zmeny vo svojich osobných údajoch,
- s) oznámiť bez zbytočného odkladu služobnému úradu stratu alebo odcudzenie svojho služobného preukazu,
- t) oznámiť služobnému úradu, že bol postihnutý za priestupok alebo iný správny delikt do desiatich dní od právoplatnosti takého rozhodnutia.

(2)

Prokurátor nie je oprávnený štrajkovať ani inak narúšať riadne plnenie úloh prokuratúry a nesmie vykonávať politickú činnosť.

(3)

Prokurátor je povinný zachovávať mlčanlivosť, a to aj po zániku služobného pomeru, o veciach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom svojej funkcie, ak nebol tejto povinnosti zbavený zo zákona; povinnosť mlčanlivosti sa nevzťahuje na oznámenie kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.^{16a)} Zbaviť prokurátora povinnosti zachovávať mlčanlivosť môže generálny prokurátor, a to aj po zániku služobného pomeru prokurátora

9

POSTAVENIE PROKURATÚRY
Zákon č. 153/2001 Z.z.

Prokuratúra je samostatná hierarchicky usporiadaná jednotná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, v ktorej pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti.

PÔSOBNOSŤ PROKURATÚRY
Zákon č. 153/2001 Z.z.

Prokuratúra chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

10

PÔSOBNOSŤ PROKURÁTORA V TRESTNOM KONANÍ
Zákon č. 153/2001 Z.z.

1) Prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v trestnom konaní v rozsahu ustanovenom osobitnými zákonmi.⁵⁾

(2) Prokurátor najmä

- a) vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní,
- b) rozhoduje v prípravnom konaní a podáva návrhy sudcovi pre prípravné konanie,
- c) uzatvára s obvineným dohodu o vine a treste a podáva súdu návrh na jej schválenie,
- d) podáva na súd obžalobu,

11

PÔSOBNOSŤ PROKURÁTORA V TRESTNOM KONANÍ
zákon č. 153/2001 Z.z.

e) v trestnom stíhaní pred súdom plní ďalšie úlohy v rozsahu a spôsobom ustanoveným Trestným poriadkom,

g) zabezpečuje výkon medzinárodnej spolupráce v trestných veciach v rozsahu ustanovenom osobitnými zákonmi,⁷⁾ medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom a právne záväznými aktmi Európskej únie.

f) dbá na zabezpečenie práv poškodeného v rozsahu ustanovenom osobitnými zákonmi,⁶⁾

(3) Práva a povinnosti prokurátora v trestnom konaní pred začatím trestného stíhania, v prípravnom konaní a v konaní pred súdom upravuje Trestný poriadok.

12

DOZOR PROKURÁTORA
Zákon č. 301/2005 Z.z.
§ 230

1) Dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor.

(2) Pri výkone tohto dozoru je prokurátor oprávnený

- a) dávať záväzné pokyny na postup podľa [§ 197](#), vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov a určovať lehoty na ich vybavenie; také pokyny sú súčasťou spisu,
- b) vyžadovať od policajta spisy, dokumenty, materiály a správy o stave konania vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, na zistenie, či policajt včas začal trestné stíhanie a riadne v ňom postupuje,
- c) zúčastniť sa na vykonávaní úkonov policajta, osobne vykonať jednotlivý úkon alebo aj celé vyšetrovanie, alebo skrátené vyšetrovanie a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci; pritom postupuje podľa tohto zákona; proti takémuto rozhodnutiu prokurátora je prípustná sťažnosť rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,

13

DOZOR PROKURÁTORA
Zákon č. 301/2005 Z.z.
§ 230

d) vrátiť vec policajtovi na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania s pokynmi a určovať lehotu na ich doplnenie; o vrátení veci upovedomí obvineného a poškodeného,

e) zrušiť nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia policajta, ktoré môže nahradiť vlastnými rozhodnutiami; pri uznesení o zastavení trestného stíhania, prerušení trestného stíhania alebo o postúpení veci to môže urobiť do 30 dní od ich doručenia; ak rozhodnutie policajta nahradil vlastným rozhodnutím inak, než na podklade sťažnosti oprávnenej osoby, proti jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť, rovnako ako proti rozhodnutiu policajta,

f) odňať vec policajtovi a prikázať ju inému, a to aj miestne nepríslušnému policajtovi, alebo urobiť opatrenie, aby vec bola prikázaná inému policajtovi alebo policajtom,

g) nariadiť, aby sa vo veciach uvedených v [§ 202](#) konalo vyšetrovanie.

14

ÚKONY PROKURÁTORA
Zákon č. 301/2005 Z.z.
§ 231

Iba prokurátor je oprávnený v prípravnom konaní

- a) podať obžalobu,
- b) uzavrieť s obvineným dohodu o vine a treste a podať návrh súdu na jej schválenie,
- c) postúpiť vec podľa [§ 214 ods. 1](#),
- d) prerušiť trestné stíhanie podľa [§ 228 ods. 4](#),
- e) zastaviť trestné stíhanie podľa [§ 215 ods. 1 písm. c\), e\), f\) a g\)](#) a [ods. 2 a 3](#) alebo podmienene zastaviť trestné stíhanie podľa [§ 216 ods. 1](#), alebo podmienene zastaviť trestné stíhanie spolupracujúceho obvineného podľa [§ 218 ods. 1](#),
- f) schváliť zmier a zastaviť trestné stíhanie podľa [§ 220 ods. 1](#),
- g) nariadiť zaistenie majetku obvineného a určiť, na ktoré prostriedky a veci sa toto zaistenie nevzťahuje, alebo zrušiť také zaistenie,

15

ÚKONY PROKURÁTORA
Zákon č. 301/2005 Z.z.
§ 231

- h) vykonať zaistenie nároku poškodeného na náhradu škody, zrušiť toto zaistenie, a to aj čiastočne, alebo vec z neho vyňať,
- i) nariadiť exhumáciu mŕtvoly,
- j) vyžiadať súhlas na trestné stíhanie alebo na podanie návrhu na vzatie do väzby osoby, v ktorej prípade je na taký úkon potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, Súdnej rady Slovenskej republiky, ústavného súdu alebo Európskeho parlamentu,
- k) navrhnúť súdu vzatie obvineného do väzby a predĺženie doby trvania väzby,
- l) navrhnúť vyžiadanie obvineného z cudziny,
- m) vykonať predbežné vyšetrenie v konaní o vydanie do cudziny, ak tento zákon neustanovuje inak,
- n) navrhnúť súdu, na základe žiadosti príslušného cudzieho orgánu, predbežné zaistenie majetku patriaceho osobe, proti ktorej sa vedie v cudzine trestné stíhanie alebo časti tohto majetku nachádzajúceho sa na území Slovenskej republiky.

16

ZÁKLADNÉ ZÁSADY TRESTNÉHO KONANIA

Zákon č. 301/2005 Z.z.

§ 2

5) Prokurátor v trestnom konaní zastupuje štát. Ak tento zákon, medzinárodná zmluva vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom (ďalej len „medzinárodná zmluva“) alebo rozhodnutie medzinárodnej organizácie, ktorým je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak, prokurátor je povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel.

(6) Ak tento zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní a sudy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene. Na obsah petícií zasahujúcich do plnenia týchto povinností orgány činné v trestnom konaní ani súd neprihliadajú.

(7) Každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak.

17

ZÁKLADNÉ ZÁSADY TRESTNÉHO KONANIA

Zákon č. 301/2005 Z.z.

§ 2

9) Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, má právo na obhajobu.

(10) Orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

(12) Orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

(14) Strany sú si v konaní pred súdom rovné.

18

OBSAH UZNESENIA
Zákon č. 301/2005 Z.z.
§ 176

Uznesenie musí obsahovať

- a) označenie orgánu, o ktorého rozhodnutie ide, mená a priezviská osôb, ktoré sa na rozhodnutí zúčastnili,
- b) dátum a miesto rozhodnutia,
- c) výrok uznesenia s uvedením zákonných ustanovení, ktoré boli použité, a ak ide o rozhodnutie vo veci samej, aj skutok a jeho právnu kvalifikáciu,
- d) odôvodnenie, ak zákon neustanovuje niečo iné,
- e) poučenie o opravnom prostriedku.

(2) V odôvodnení treba, ak to prichádza podľa povahy veci do úvahy, uviesť najmä skutočnosti, ktoré sa považujú za dokázané, dôkazy, o ktoré sa skutkové zistenia opierajú, úvahy, ktorými sa rozhodujúci orgán spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, ako aj právne úvahy, na ktorých základe podľa príslušných ustanovení zákona posudzoval dokázané skutočnosti.

19

OBŽALOBA
Zákon č. 301/2005 Z.z.
§ 234

(1) Ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd, prokurátor podá obžalobu príslušnému súdu, pripojí k nej spisy, ich prílohy a dôkazné predmety. O podaní obžaloby, ak nejde o konanie podľa [§ 204 ods. 1](#), upovedomí prokurátor obvineného, jeho obhajcu a poškodeného a ak je obvinený vo väzbe, aj ústav na výkon väzby.

(2) Obžaloba sa môže podať len pre skutok, pre ktorý sa vznieslo obvinenie. Ak prokurátor mieni tento skutok posudzovať ako iný trestný čin, než ako ho posudzoval policajt, upozorní na to pred podaním obžaloby obvineného, obhajcu a poškodeného a zistí, či so zreteľom na zamýšľanú zmenu navrhujú doplniť vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie. Ak prokurátor nepovažuje navrhované doplnenie za potrebné, odmietne ho, urobí o tom záznam do spisu a vyrozumie osobu, ktorá návrh podala.

(3) Spis obžaloby obsahuje najmä rozhodnutia orgánov prípravného konania o úkonoch, zápisnicu o výsluchu obvineného, poškodeného, svedka a všetky dôkazy týkajúce sa veci.

(4) Po podaní obžaloby môže prokurátor uložiť policajtovi zabezpečiť dôkaz, ktorý potrebuje vykonať v konaní pred súdom.

20

NÁLEŽITOSTI OBŽALOBY
Zákon č. 301/2005 Z.z.
§ 235

Obžaloba musí obsahovať :

- a) označenie prokurátora, dátum a miesto spisania obžaloby,
- b) meno a priezvisko obvineného, dátum a miesto jeho narodenia, bydlisko, prípadne iné údaje potrebné na to, aby sa nemohol zameniť s inou osobou; ak ide o osobu podliehajúcu pôsobnosti súdov podľa [§ 16 ods. 2](#), uvedie sa aj hodnosť obvineného a útvar, ktorého je alebo bol príslušníkom,
- c) obžalobný návrh, v ktorom musí byť označený skutok, pre ktorý je obvinený stíhaný, s uvedením miesta, času a spôsobu jeho spáchania, prípadne s uvedením iných skutočností, ak ich treba na to, aby skutok nemohol byť zamenený s iným a aby bolo odôvodnené použitie určitej trestnej sadzby; ďalej sa uvedie právna kvalifikácia skutku s uvedením zákonného pomenovania trestného činu, o ktorý v tomto skutku ide, aj príslušné ustanovenie [Trestného zákona](#) a všetky zákonné znaky vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu,

21

NÁLEŽITOSTI OBŽALOBY
Zákon č. 301/2005 Z.z.
§ 235

Obžaloba musí obsahovať :

- d) ak sa vo veci konalo vyšetrowanie, odôvodnenie obžalobného návrhu, ktoré obsahuje opísanie skutkového deja s uvedením dôkazov, ktoré odôvodňujú podanie obžaloby, obhajobu obvineného a stanovisko prokurátora k nej, ako aj právne úvahy, ktorými sa prokurátor spravoval,
- e) dôkazy, ktoré prokurátor navrhuje vykonať na hlavnom pojednávaní, a zoznam vecných dôkazov, ktoré predkladá súdu s obžalobou, spismi a ich prílohami, a
- f) návrh na uloženie ochranného opatrenia, ak sú na to splnené zákonné podmienky.

22

Súdne konanie
Zákon č. 301/2005 Z.z.
§ 237

(1)

Trestné stíhanie pred súdom sa koná len na podklade obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine a treste, ktoré podáva a pred súdom zastupuje prokurátor.

(2)

Pri podaní a zastupovaní obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine a treste sa prokurátor spravuje zákonom a vnútorným presvedčením založeným na uvážení všetkých dôkazov a okolností prípadu.

23

SPÄŤVZATIE OBŽALOBY ALEBO NÁVRHU DOHODY O VINE A TRESTE A USTÚPENIE
OD OBŽALOBY
Zákon č. 301/2005 Z.z.
§ 239

(1)

Prokurátor môže vziať späť obžalobu až do začatia hlavného pojednávania a návrh na dohodu o vine a treste do začatia verejného zasadania nariadeného na jeho prejednanie; vec sa tým vracia do stavu prípravného konania. Predseda senátu uznesením vezme na vedomie späťvzatie obžaloby alebo späťvzatie návrhu prokurátora na dohodu o vine a treste.

(2)

Ak prokurátor na hlavnom pojednávaní oznámi, že ustupuje od obžaloby v celom rozsahu alebo pre niektorý zo skutkov uvedených v obžalobe, súd obžalovaného oslobodí v celom rozsahu alebo pre niektorý zo skutkov uvedených v obžalobe.

24

DOKAZOVANIE
Zákon č. 301/2005 Z.z
§ 258 a ďalšie

- výsluch obžalovaného
- výsluch svedka
- znalecké dokazovanie
- listinné dôkazy
- vecné dôkazy a
- dokazovanie zvukovým, obrazovým a obrazovo-zvukovým záznamom

ZÁVEREČNÉ REČI

§ 274

25

ZÁSADY UKLADANIA TRESTOV

Zákon č. 300/2005 Z.z.
§ 34

(1) Trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatela spoločnosťou.

(2) Páchatelovi možno uložiť len taký druh trestu a len v takej výmere, ako je to ustanovené v tomto zákone, pričom tento zákon v osobitnej časti ustanovuje len trestné sadzby trestu odňatia slobody.

(3) Trest má postihovať iba páchatela, tak aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby.

(4) Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, priťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatela, jeho pomery a možnosť jeho nápravy.

26

ZÁKLADNÉ ĽUDSKÉ PRÁVA A SLOBODY
ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
ČLÁNOK 17

- (1) Osobná sloboda sa zaručuje.
- (2) Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.
- (3) Obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 hodín a pri trestných činoch terorizmu do 96 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu.
- (4) Obvineného možno zatknúť iba na odôvodnený písomný príkaz sudcu. Zatknutá osoba musí byť do 24 hodín odovzdaná súdu. Sudca musí zatknutú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu.
- (5) Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

27

PRÁVO NA SÚDNU A INÚ PRÁVNÚ OCHRANU
ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Článok 46

- (1) Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.
- (2) Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.
- (3) Každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.
- (4) Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

28

**PRÁVO NA SÚDNU A INÚ PRÁVNU OCHRANU
ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Článok 47

(1) Každý má právo odoprieť výpoveď, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe.

(2) Každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

(3) Všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

(4) Kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka.

Článok 48

(1) Nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

(2) Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

29

**PRÁVO NA SÚDNU A INÚ PRÁVNU OCHRANU
ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Článok 49

Len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

Článok 50

(1) Len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy.

(2) Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

(3) Obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

(4) Obvinený má právo odoprieť výpoveď; tohto práva ho nemožno pozbaviť nijakým spôsobom.

(5) Nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

(6)

Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatela priaznivejšie.

30

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNYCH SLOBÔD
číslo 209/1992 Zb.

HLAVA I Práva a slobody

- Článok 5 Právo na slobodu a bezpečnosť
- Článok 6 Právo na spravodlivé súdne konanie
- Článok 7 Uloženie trestu výlučne na základe zákona
- Článok 8 Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života
- Článok 13 Právo na účinný prostriedok nápravy
- Článok 14 Zákaz diskriminácie
- Článok 17 Zákaz zneužitia práv

31

ZÁŤAŽOVÉ SITUÁCIE A ICH ZVLÁDANIE

Záťažová situácia je situácia, ktorú charakterizuje disproporcia medzi požiadavkami, nárokmi danej situácie a kapacitnými možnosťami, schopnosťami človeka potrebnými na ich zvládnutie.

Základné druhy záťažových situácií :

frustrácia

deprivácia

stres

konflikt

32

POZNÁTE ICH ?

Pilát Pontský
Andrej Januárovič Vyšinskij
Josef Urválek
Giovanni Falcone
Carla del Ponte
Bob Mueller
Lenka Bradáčová

33

ĎAKUJEM ZA POZORNOST'

34